
Saksnr: 2020/62195-1
Saksbehandlar: Even Vaular

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Trafikktryggingutvalet		28.09.2020
Hovudutval for samferdsel og mobilitet		14.10.2020

Oppstart av arbeidet med handlingsprogram for trafikktrygging Vestland 2022-2025

Forslag til innstilling

1. Hovudutval for samferdsel og mobilitet sluttar seg til rammene for utarbeiding av handlingsprogram for trafikktrygging i Vestland 2022-2025, slik dei kjem fram av saka.

Samandrag

Handlingsprogram for trafikktrygging i Vestland 2022-2025 vil vera fylkeskommunen sitt viktigaste verktøy for å utøva ansvaret etter vegtrafikklova §40a. for å *tilrå og samordna tiltak for å fremma trafikksikkerheita i fylket*. Overordna mål er å redusera talet på drepne og hardt skadde i vegtrafikken, i tråd med måltal frå NTP. Nullvisjonen ligg til grunn for arbeidet. Handlingsprogrammet vert kopla tett mot Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerheit på veg, og fylkeskommunale tiltak. FTU har ansvar for utarbeiding av handlingsprogrammet. Det vert lagt vekt på å sikra god medverknad, mellom anna frå kommunane, unge, eldre og menneske med funksjonsnedsetting. Handlingsprogrammet skal sjå heile ts-arbeidet i samanheng og prioritera tiltak ut frå utfordringsbiletet.

Dina Lefdal
fylkesdirektør for infrastruktur og veg

John Martin Jacobsen
seksjonssjef

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

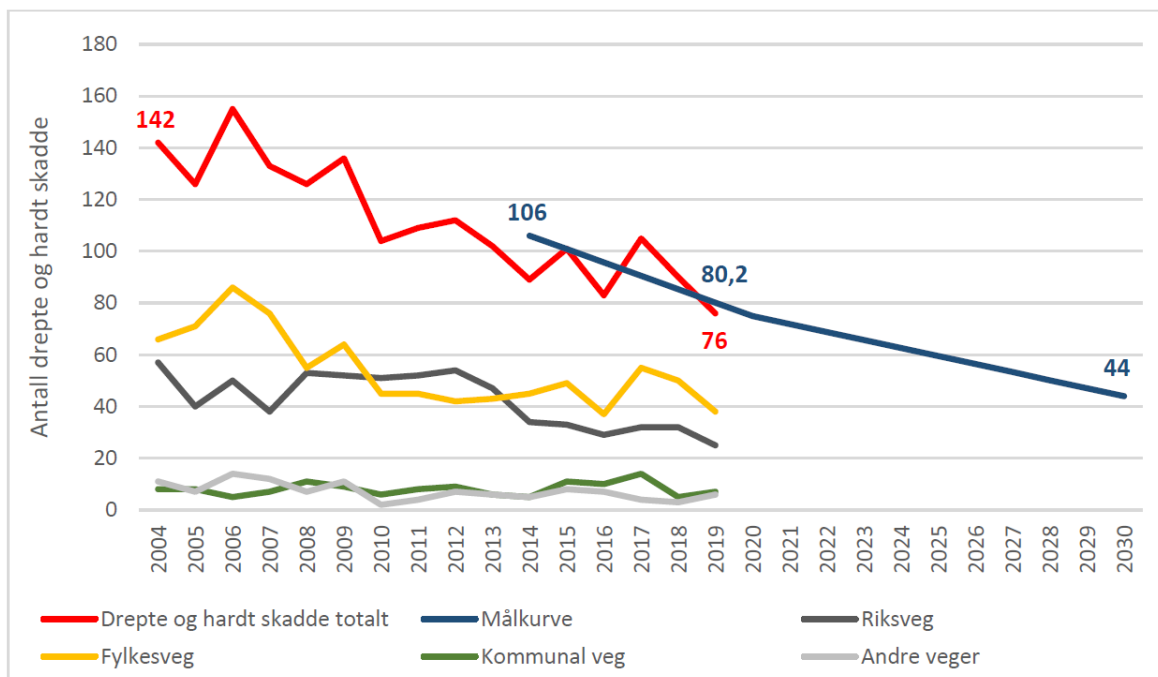
Gjennom Reglement for folkevalde organ og delegering, fastsett av fylkestinget oktober 2019, er det bestemt at det skal verta utarbeidd eit handlingsprogram for trafikktrygging. Ansvar for utarbeidinga av handlingsprogrammet er lagt til trafikktryggingsutvalet (FTU). I utvalsreglementet heiter det at utvalet skal «*ta dei initiativ utvalet finn naudsynt, og samordne offentleg og frivillig trafikktryggingsarbeid i fylket. Trafikktryggingsutvalet har ansvar for utarbeiding av eit handlingsprogram for Vestland*».

Forankring i lovverket

Fylkeskommunen har eit lovpålagt ansvar etter vegtrafikklova §40a. for å *tilrå og samordna tiltak for å fremma trafikksikkerheita i fylket*. Vidare har fylkeskommunen, etter folkehelselova (2011) §20, eit ansvar for å fremja folkehelse innan dei oppgåver og med dei verkemiddel som fylkeskommunen er tillagt. Fylkeskommunen skal også understøtta folkehelsearbeidet i kommunane, og vera ein pådrivar og koordinator for folkehelsearbeidet i fylket. Trafikktryggleiksarbeid er viktig for folkehelsa, både ved å redusera personskadar og tap av liv, og ved å bidra til trygg ferdsel og trygge lokalmiljø.

Trafikktryggingsarbeidet i Noreg og fylkeskommunane si rolle

Trafikktryggingsarbeidet i Noreg er breitt, kunnskapsdrive og organisert i ein felles innsats med klare mål. Det overordna, nasjonale målet, gitt i Nasjonal transportplan (NTP) er å koma under 350 drepne og hardt skadde menneske i vegtrafikken i år 2030. For Vestland er måltala 63 i 2024 og 44 i 2030. Som figuren under syner, enda me opp på 76 drepne og hardt skadde menneske i fjor - eit stykke under målkurva (80,2)¹.

Figur 1: Utvikling i talet drepne og hardt skadde i Vestland etter vegkategori, med målkurve fram mot 2030².

For å nå desse måla er det utarbeidd ein nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerheit på veg (2018-2021)³. Her har fylkeskommunane 16 tiltak dei skal følgja opp, og to tiltak der dei har eit delansvar men ikkje hovudansvaret. Tiltaka fordeler seg på følgjande innsatsområde:

¹ Ulykkestala for tidlegare Hornindal kommune er tatt ut frå grafane som syner ulykkesutviklinga. Dette av di kommunen no er slått saman med Volda kommune og har blitt ein del av Møre og Romsdal fylke.

² Figuren er henta frå rapporten Trafikksikkerhetsutviklingen 2019 (Statens vegvesen, 2020).

³ Fylkeskommunane har deltatt i dette arbeidet, saman med Statens vegvesen, politiet, Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Trygg Trafikk og sju storbykommunar. Planen byggjer på Nasjonal transportplan 2018-2029 og Meld. St. 40 (2015-2016) «Trafikksikkerhetsarbeidet - samordning og organisering».

- Belte i bil og buss og sikring av barn»
- Barn og unge (0-14 år)
- Ungdom og unge førarar
- Gåande og syklende
- Møte- og utforkøyringsulykker
- Trafikksikkerheitsarbeid i fylkeskommunar og kommunar

Overordna planar

Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (regional planstrategi) og *Regional transportplan for Vestland 2022-2033* er sentrale overordna planar som handlingsprogrammet skal samordna seg med. Gjennom måla om reduksjon i talet drepne og hardt skadde er handlingsprogrammet også kopla til *Nasjonale transportplan (NTP) (2018-2029)*. *Barnas transportplan* er eit kapittel tatt inn i NTP for å sikra at omsynet til barn og unge vert sikra i utviklinga av transportsystemet. *Nasjonale tiltaksplan for trafikksikkerheit på veg 2018-2021* er handlingsplan til NTP, og eit dokument som forpliktar også fylkeskommunane gjennom ei rekke tiltak. Det er ønskeleg at handlingsprogrammet vårt vert tydeleg kopla til den nasjonale tiltaksplanen, for å styrka vår forplikting til eit samordna nasjonalt ts-arbeid.

Utviklingsplan for Vestland er bygt opp kring berekraftmåla til FN. Trafikktryggingarbeidet er relevant for fleire berekraftsmål. Utviklingsplanen gir vidare tre gjennomgåande tema som ein må ta omsyn til i regional planlegging.

Gjennomgåande tema i regional planlegging (Utviklingsplan for Vestland 2020-2024)	
Tema	Døme på koplinga til ts-arbeidet
Klima og miljø	Gjennom å leggja til rette for mjuke trafikantar og trygge kollektivreiser
Folkehelse	Ved å leggja til rette for meir gåing og sykling, færre ulykker og tryggare lokalsamfunn og oppvekstmiljø
Integrering og inkludering	Gjennom å bidra til universell utforming og tilgjengeleg infrastruktur

Meir om koplinga mellom ts-arbeidet og utviklingsplanen er å finna under «Vurderingar og verknader».

Prosesskrav

Det er ikkje knytt formelle prosesskrav til utarbeidinga av handlingsprogrammet etter *plan- og bygningslova* (2008). Det er likevel tenleg å jobba for god medverknad, og at det vert gjennomført ein høyringsrunde. Etter *forskrift om medverknadsordningar* (2019) har det fylkeskommunale eldrerådet, rådet for personar med funksjonsnedsetting og ungdomsrådet (Vestland ungdomsutval) rett til å uttala seg i alle saker som gjeld dei, og folkevalde organ har ansvar skal leggja sakene føre dei aktuelle råda. Det vert lagt vekt på at råda skal verta involvert tidleg i prosessane, slik at uttaler frå råda har moglegheit til å påverka utfallet av dei einssilde sakene. Det vert også lagt opp til ei høyring av forslag til handlingsprogram.

Vedtakskompetanse

Utval for samferdsel og mobilitet kan gi tilslutnad til prinsipp for prioritering av tiltak innfor sine område.

Vurderingar og verknader

Økonomi: Handlingsprogram for trafikktrygging skal gi føringar for verkemiddelbruk innanfor trafikktryggingarbeidet, med dette også korleis FTU-midlar og midlar til fysiske trafikktryggingstiltak skal verta fordelt vidare.

Me tar utgangspunkt i at eventuelle kostnader knytt til utarbeiding av handlingsprogrammet vert dekkja innanfor gjeldande budsjetttrammer.

Klima: Trafikktryggingsarbeidet har ei viktig kopling til arbeidet med å redusera klimagassutsleppa, då tryggleik er ein viktig faktor for å få fleire til å sykla og gå, på kostnad av bilbruk.

Folkehelse: Trafikktryggingsarbeidet bidrar positivt til folkehelsa, både ved at det gir færre skadde og drepne i trafikkulykker og ved at trygge trafikantar og trafikkmiljø fremjar fysisk aktivitet gjennom gåing og sykling.

Regional planstrategi: Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (regional planstrategi) har vore på høyring. I høyringsutkastet er eitt av hovudmåla (mål 2) at klima og miljø skal vera ein premiss for samfunnsutviklinga. Strategi 2.1 seier at «Vestland skal vere ein pådrivar for klimaomstilling og nullutslepp.» Som kommentert under vurderinga av «Klima» over, er det ei viktig kopling mellom ts-arbeidet og det å få fleire til å sykla og gå meir.

Mål 3 har lokalsamfunna som ramme for gode kvardagsliv. Strategi 3.1 seier at «Vestland skal utvikle menneskevenlege og levande lokalsamfunn basert på stadeigne ressursar og kvalitetar». Strategi 3.2 seier at «Bergen og dei regionale sentra skal utviklast til attraktive sentra, og fungere som ei drivkraft for utvikling i heile fylket». Tryggleik er ein viktig del av opplevinga av ein stad som attraktiv, og for folk sin mobilitet. Klimavenleg stadutvikling krev trygg ferdsel til og i sentra, til skular og fritidsaktivitetar og til kollektivtransporten.

Handlingsprogrammet sitt føremål

Handlingsprogrammet skal:

- vera fylkeskommunen sitt viktigaste verktøy for å utøva ansvaret etter vegtrafikklova §40a. for å *tilrå og samordna tiltak for å fremma trafikkikkerheita i fylket.*
- sjå heile trafikktryggingsarbeidet og verkemidla i samanheng
- identifisera dei mest sentrale utfordringane for trafikktryggleiken
- velja innretning for ts-arbeidet og prioritera tiltak/satsingar.
- gi føringar for kor og korleis innsatsen med dei fysiske ts-tiltaka skal verta gjennomført, og korleis tilgjengelege midlar skal verta fordelt.

Prioritering av dei konkrete fysiske trafikktryggingstiltaka på vegnettet vil bli halde utanfor handlingsprogrammet. Dette vil høyra til investeringsprogram for fylkesvegnettet (handlingsprogram til RTP).

Visjon og overordna mål

Nullvisjonen om ingen hardt skadde eller drepne i vegtrafikken ligg til grunn for arbeidet. Det overordna målet for handlingsprogrammet er å bidra til å redusera talet drepne og hardt skadde i vegtrafikken, i tråd med måltala gitt gjennom NTP og Nasjonal tiltaksplan for trafikkikkerheit på veg 2018-2021. Der det er tenleg vil me kunna setta eigne delmål og målsettingar for ts-arbeidet. Elles har Nasjonal tiltaksplan for trafikkikkerheit på veg 2018-2021 fleire tilstandsmål som kan vera aktuelle å bryta ned på fylkesnivå.

Sjå elles «Trafikktryggingsarbeidet i Noreg og fylkeskommunane si rolle».

Organisering av arbeidet

Trafikktryggingsutvalet si rolle

Etter gjeldande utvalsreglement har FTU eit *ansvar for utarbeiding* av handlingsprogrammet. Det inneber at utvalet skal verta involvert og ta del i utforminga, og elles verta orientert om arbeidet med handlingsprogrammet. Særleg er det ønskeleg at utvalet får høve til å drøfta og ta stilling til sentrale problemstillingar og vegval.

Prosjektgruppe

Prosjektleiing er lagt til avdeling for infrastruktur og veg (INV), seksjon for forvaltning, utgreiing og geodata (FUG), eining for utgreiing.

Det er oppretta ei administrativ og tverretatleg prosjektgruppe med representantar frå:

- INV, FUG, Utgreiing
- avdeling for mobilitet og kollektiv (MOK), seksjon for transportplan
- avdeling for strategisk utvikling og digitalisering (SUD), seksjon for plan, klima og folkehelse

- Trygg Trafikk
- Statens vegvesen, divisjon for transport og samfunn

Fleirtalet av representantane i prosjektgruppa inngår som rådgjevande medlemmar i FTU. Samla har prosjektgruppa brei kompetanse og erfaring med trafikktryggingsarbeid. Dette inkluderer både ulykkesanalyse, kompetanse på fysiske, trafikantretta og organisatoriske tiltak (m.m.), i tillegg til kompetanse på folkehelse og mobilitet.

Prosjektgruppa har ansvar for at dei ulike fasane i planarbeidet vert gjennomført og at plandokumentet vert fylt med innhald. Det inneber evalueringar, utarbeiding av kunnskapsgrunnlag, førebuingar *til* og gjennomføring *av* medverknad, vurderingar av innspel og ferdigstilling av planforslag for vedtak.

Ressurspersonar

Prosjektgruppa vil nytta seg av ressurspersonar på felt der det trengst særskilt kompetanse. I tillegg vil det vera behov for å forankra arbeidet i ulike delar av organisasjonen, så vel som i andre etatar. Handlingsprogrammet vil innehalde tema og tiltak som sorterer under ulike avdelingar i fylkeskommunen.

Overordna framdriftsplan

Tabellen under skisserer ein overordna framdriftsplan for utarbeidinga av handlingsprogrammet. Justeringar kan bli gjort etter kvart, dersom det vert vurdert som tenleg for å sikra ein god prosess. Det vert vurdert om forslag til handlingsprogram skal ut på høyring før vedtak. Det er lagt opp til ulike former for medverknad i prosessen (sjå «Medverknad»).

Evalueringar og kunnskapsgrunnlag

I første fase er det tenkt å gjennomføra evalueringar av gjeldande/tidlegare handlingsprogram og -planar for det fylkeskommunale ts-arbeidet. Her kan nemnast:

- Handlingsplan for trafikksikring i Hordaland, 2014-2017
- Investeringsprogram for fylkesvegnettet i Hordaland, 2018/2019-2029
- Fylkeskommunal handlingsplan for trafikktrygging, Sogn og Fjordane, 2018-2021

Evalueringa vert ein del av kunnskapen som nytt handlingsprogram skal bygga vidare på. Det er også aktuelt å gjera evalueringar av korleis ein har jobba med fysiske trafikktryggingstiltak opp mot dei viktigaste ulykkestypene og utsette trafikantgrupper.

Overordna framdriftsplan, handlingsprogram for trafikktrygging

Fase	Kva?	Kor tid?
Oppstart	Sak om oppstart til SAMO	sep.-okt. 20
Utgreiingsfase	Evalueringar og utarbeiding av kunnskapsgrunnlag	sep.-nov. 20
	Innleiande planarbeid (skisse av innretting)	sep.-nov. 20
Medverknad		okt.-feb. 20/21
Utarbeiding av plan		jan.-mai 21
Høyring?		aug.-sep. 21
Vurdering innspel?	Vurdering av innkomne høyringsinnspel	sep.-okt. 21
Vedtak	Politisk handsaming	Hausten 2021

Ein grunnpilar i handlingsprogrammet vil vera ein analyse av ulykkesutviklinga. Det er aktuelt å gå i djupna på sentrale problemstillingar, med mål om å finna treffsikre tiltak med verknad på ulykkesutviklinga.

Samhandling med kommunane er ein viktig del av det fylkeskommunale ts-arbeidet. Me ønskjer å gjennomføra ei spørjeundersøking retta mot kommunane, for å læra meir om deira arbeid og behov. Dette vil også vera ein del av medverknadsprosessen til handlingsprogrammet.

Medverknad

Trafikktryggingsutvalet

Det er i hovudsak tenkt to måtar å involvera FTU i utarbeidinga av handlingsprogrammet. Den eine er å gjennomføra ein «handlingsprogramverkstad» med utvalet. Den andre er å gjennomføra ulike temabolkar som del av FTU-møta, med mål om å få til gode drøftingar av sentrale problemstillingar og vegval.

Kommunane i Vestland

Som nemnt over ønskjer me å gjennomføra ei spørjeundersøking retta mot kommunane. Me ønskjer også å nytta trafikksikringskonferansen til dialog med kommunane.

Unge, eldre og personar med funksjonsnedsetting

Me vil leggja fram arbeidet med handlingsprogrammet for Vestland ungdomsutval, fylkeseldrerådet og råd for personar med funksjonsnedsetting for drøfting og innspel.

Høyring

Det vert vurdert om framlegget til handlingsprogram skal ut på høyring når det er klart. Normalt vil ein høyringsperiode vera på minst 6 veker.

Moglege tema

Moglege tema i handlingsprogrammet er skissert under. Det er viktig å ikkje låsa seg for tidleg til desse. Det skal vera rom for endringar gjennom prosessen, særleg ut frå den kunnskapen me skaffar oss gjennom evalueringar og ulykkesanalyse og innspel frå medverknadsprosessen.

Moglege tema i handlingsprogrammet:

TS og kollektiv

Gående og syklende

Trygg skuleveg, trygg fritid

TS i vidaregåande skule

Intelligente transportsystem (ITS)

Møte- og utforkøyringsulykker

TS i kommunane og i fylkeskommunen

Konklusjon

Målet med denne saka er å fastsetta rammer for utarbeidinga av handlingsprogram for trafikktrygging i Vestland 2022-2025. Fylkesdirektøren ber om at hovudutvalet sluttar seg til dei skisserte rammene.